Een vreemde wereld ervaren en iets betekenen voor anderen

Eenenveertig Friezen en één Hollander vertrokken gisteren naar Zambia. Geheel vrijwillig gaan ze bouwen aan de uitbreiding van een ziekenhuis, een project van de organisatie World Servants.

Nadat Geary Dantuma (rechtsboven) afscheid genomen heeft van haar vriendje, vertrekken de deelnemers met de bus naar Schiphol vanuit Eastermar. Familie en vrienden zwaaien ze uit. Foto's: Jilmer Postma

Dick Vos

Eastermar | Een enorme stapel rode tassen ligt voor het gebouw De Hege Stins in Eastermar. Binnen staan 35 jongeren in rode T-shirts bij elkaar, eromheen een veel grotere groep van ouders, zussen, broers, vrienden en vriendinnen. Nog even en ze zullen de bus instappen; op weg naar Schiphol en van daar naar Zambia. Over precies twee dagen zullen ze aankomen in het dorpje Nambo.

Het is symbolisch, zoals ze daar staan. De groep mag weten dat familie en vrienden in Nederland om ze heen staan – nu, maar zeker ook als ze in Afrika aan het werk zijn. Jan Bijlsma gaat voor in gebed en spreekt uit dat de reis voor sommigen best spannend is. ,,Ga met ons mee op reis, want zonder U heeft het geen zin", bidt hij. ,,Geef dat we onze doelen bereiken, en wilt u ons zegenen." In de kerk in Eastermar is Bijlsma jeugdleider, tijdens de reis is hij verantwoordelijk voor de geestelijke begeleiding. Er zal ook tijd zijn om met elkaar in gesprek te gaan, vertelt hij, over wat zo'n ervaring met je doet, over het geloof, over God.

Dienen

De jongeren en hun zeven begeleiders gaan in de eerste plaats bouwen in Zambia. Samen met de lokale bevolking zullen ze daar een kliniek uitbreiden en een woning bouwen voor verplegend personeel. Door de uitbreiding zullen er in de toekomst veel meer mensen tegelijk behandeld kunnen worden.

Het is een project van de christelijke organisatie World Servants, die werkvakanties voor jongeren organiseert in ontwikkelingslanden. De organisatie wil mensen uit Nederland de gelegenheid geven om te dienen en om daarmee gestalte te geven aan de opdracht van Jezus zelf.

World Servants-groepen uit Eastermar, Berltsum en Damwâld hadden zich opgegeven voor het project in Zambia, en het bijzondere doet zich voor dat aan dit project alleen Friese groepen deelnemen. Slechts één niet-Fries gaat mee, maar dat is dan wel de directeur van World Servants. Die woont in Woerden en voegt zich op Schiphol bij de groep.

Sponsoracties

Meegaan en meedoen heeft nog best wat voeten in aarde. De deelnemersbijdrage is bijna 2400 euro per persoon, een bedrag waarvan behalve reis- en verblijfkosten ook trainingsactiviteiten, uitstapjes en bouwmaterialen bekostigd worden. Naast deelnemersbijdragen worden bijdragen van fondsen en kerken gevraagd.

Om hun eigen bijdragen te kunnen betalen, organiseerden de groepen het afgelopen seizoen allerlei activiteiten om geld in te zamelen en zich te laten sponsoren. Zo verkocht de groep Berltsum, tien deelnemers, begin april koffie en thee in diverse bedrijven. Totale opbrengst: 1946,65 euro, vermelden ze op hun Facebookpagina. Leerlingen en leerkrachten van CSG Liudger in Burgum organiseerden van alles om de groep Eastermar te steunen. Door activiteiten als een kerstmarkt, een sponsorloop en collectes werd een bedrag van in totaal 10.000 euro bij elkaar gebracht. De groep uit Damwâld verkocht onder meer strooizout en viooltjes, organiseerde een oriëntatieloop en een vrouwenontbijt.

> Als je iets kunt veranderen aan de armoede en de oneerlijkheid, is dat iets heel moois

Waarom kiezen jongeren voor deelname aan dit soort projecten in hun vakantie? Geary Dantuma (18) uit de groep Eastermar heeft net eindexamen vwo gedaan. Het lijkt haar een bijzonder avontuur om eens iets anders te doen dan naar Frankrijk op vakantie te gaan. ,,Ik wil graag iets betekenen voor de rest van de wereld, omdat er zoveel oneerlijkheid en armoede is. Als je daaraan iets kunt veranderen, is dat iets heel moois, volgens mij. En alle kleine beetjes helpen dan!"

Daniëlle Kim Schram (21) van de groep Berltsum studeert sociaal-pedagogische hulpverlening. Ze wil zichzelf verbreden door de reis – zo gaat ze voor het eerst vliegen, bekent ze. ,,En ik kan er andere mensen mee helpen, natuurlijk." Door deel te nemen aan het kinderwerk in het dorp hoopt ze ook ervaringen op de doen die haar te pas kunnen komen in haar studie.

Ook Liset Zwarts (17) uit de groep Damwâld, net klaar met het vmbo, wil graag iets betekenen voor anderen en voor een goed doel. ,,Hier maken we ons druk als we geen wifi hebben, daar spelen heel andere problemen." Ze voegt eraan toe dat alleen de leiding telefoon bij zich heeft om praktische redenen. ,,Voor ons geen internet en geen contact met thuis."

Op zaterdag 19 augustus, eind van de middag, worden de deelnemers terugverwacht in Fryslân.

Het project in Zambia kan gevolgd worden via www.volg.ws/ZA317. Meer informatie over de drie Friese groepen staat op: www.facebook.com/WSBerltsum, www.wsdamwoude.nl en www.facebook.com/worldservantseastermar

Ik woon hier niet, ik verblijf hier

Zin en zorg

Jacomette de Blois

'Wonen als thuis' is een veelgehoorde kreet in de ouderenzorg. Verschillende zorgaanbieders juichen hun toekomstige cliënten in alle toonaarden toe dat het wonen bij hen – straks – 'als thuis' is. Ik word er treurig van, ik vind het niet eerlijk.

Een liefdevolle echtgenoot vertrouwt mij toe dat hij iedere avond in zijn huis een streepje op het behang zet. Die streepjes staan voor de dagen die zijn vrouw in het verpleeghuis woont - voor zijn dagelijkse gevoel dat hij zijn trouwbelofte niet waarmaakt. ,,Ik heb toch beloofd dat ik altijd bij haar zou blijven? Vanmiddag weer - tja, iedere middag - vraagt ze me of ze mee naar huis mag. 'Ik kan hier niet slapen zonder jou', zegt ze dan." Een verfrommelde grote blauwe zakdoek komt uit zijn zak; hij huilt. Als haar man er niet is, zit ze bij de deur en wacht, ze eet en drinkt gedwee. Ze laat zich wel helpen, ze doet niet moeilijk. Maar ze is hier niet thuis.

Natuurlijk is het goed het appartement, de kamer in een zorgcentrum, zoveel mogelijk in te richten met spullen en persoonlijke schatten van thuis. Dat je kiest voor een huis met een herkenbare leefstijl. Dat je zoveel mogelijk het levensritme van thuis meeneemt, dagelijkse eigenaardigheden vooral behoudt, activiteiten voortzet en vertrouwden blijft zien… Eigenlijk is dat heel vanzelfsprekend, het minste wat je mag verwachten.

Maar laten we het wonen in een zorgcentrum niet 'wonen als thuis' noemen. Dan doen we geen recht aan de mensen die noodgedwongen hier komen wonen. Zij zijn zelf de enigen die het mogen zeggen!

Morgen jij

,,Heeft u kinderen", vraagt een nieuwe bewoner mij. ,,Ja en u?" Even denk ik dat ze een kabbelend kennismakingsgesprekje wil beginnen, maar haar donkere ogen vertellen wat anders. ,,Mijn kinderen hebben me hierin gestopt", zegt ze luid en duidelijk. ,,Pas maar op, straks bent u aan de beurt!" Waarvan akte, ik ben inmiddels een gewaarschuwd mens.

Een andere dame uit dezelfde huiskamer ervaart het wonen hier anders. Ze zingt graag, relativeert veel en soms komt er een heldere authentieke herinnering boven. Over de gaarkeuken in de oorlog - we hadden toch eten - of het strand tussen Kijkduin en Scheveningen waar ze vaak naar toe ging. Opeens zegt ze: ,,Als je jong bent, ga en sta je waar je wilt. Maar als je oud wordt, zullen ze je brengen waar je niet wilt. Nou, ik heb het nog aardig getroffen…" Ze citeert met haar eigen woorden Johannes 21:18.

Natuurlijk staat er in deze tekst allesbehalve een indicatie voor een verpleeghuis. Jezus doelt op een volstrekt andere onvrijwillige weg voor Petrus. Maar voor deze dame is de Bijbel een levensboek, ze herkent deze woorden en ze leest haar leven in de lijn van de Bijbel. Zo duidt ze haar verhuizing naar dit huis, maar ze zegt gelukkig ook dat ze hier toch goed leven kan. Het is aan ons als naasten deze ambivalentie te herkennen en te erkennen. En niet te snel, of eigenlijk helemaal niet, te roepen: 'Ze zorgen toch heel goed voor u.' Of: 'Het ging toch ook niet meer thuis…' En: 'Kijk eens wat een mooi uitzicht.'

> Wat voor rituelen hebben we voor het moment waarop iemand door ziekte en verval zijn huis moet verlaten?

Rituelen

Het voorgoed inleveren van vertrouwde leefruimte en soms ook tegelijk de praktische scheiding van tafel en bed van je partner, grijpt heel diep in. Hoe verwerk je dit?

Voor alle overgangen in het leven hebben we rituelen gemaakt om ons daarbij te helpen: religieuze, seculiere en gemengde. Van kraamfeest, doopfeest, heilige communie, eindexamenfeest, ontgroening, vrijgezellenfeest, trouwfeest, cursus Pensioen-in-zicht, tot ziekenzalving… Maar als iemand door ziekte en verval van krachten zijn huis moet verlaten? Dan staan we met lege handen. Laten we ook geen vrolijk verbloemende housewarmingparty organiseren, maar hoe helpen we iemand dan wél over de drempel? Als u een idee hebt, laat het me weten.

,,Ik woon hier niet, ik verblijf hier", zegt ze en draait haar hoofd weg. Tot ze weer eens niet slapen kan en 'de nachtwacht' haar tegenkomt op de gang en haar verrast aanspreekt. Hij herkent haar uit de flat waar ze beiden woonden, zij paste wel eens op zijn kinderen. Als ze me dit de volgende dag glimlachend vertelt, zegt ze: ,,Als mensen me kennen, ben ik wel thuis."

Ds. Jacomette de Blois is geestelijk verzorger in de Antonius Hof in Bussum. Ze schrijft voor het *Friesch Dagblad* een korte serie waarin zingevingsvragen aan de orde komen vanuit het alledaagse leven in de ouderenzorg. Reacties: jacomette.deblois@hccnet.nl